

**Lea Ahoniemi - Markus Mertanen - Marko Mäkipää
Matti Sievänen - Petri Suomala - Mikko Ruohonen**

MASSARÄÄTÄLÖINNILLÄ KILPAILUKYKYÄ

**Teknologia
teollisuus**

Tämän teoksen osittainenkin kopiointi ja saattaminen yleisön saataviin on tekijänoikeuslain (404/61, siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen) mukaisesti kielletty ilman nimenomaista lupaa.

Lupia teosten osittaiseen valokopiointiin myöntää tekijöiden ja kustantajien valtuuttamana KOPIOSTO ry. Muuhun käyttöön luvat on kysyttävä suoraan kunkin teoksen oikeudenhaltijoilta.

JULKAISIJA   Teknologiateollisuus ry
KUSTANTAJA   Teknologiainfo Teknova Oy
JA MYYNTI   Eteläranta 10, 4. krs
                         00130 HELSINKI
                         puh. (09) 19231/julkaisumyynti
                         www.teknologiainfo.net

ISBN 978-951-817-949-1

Teknologiateollisuuden julkaisuja 7/2007

© Teknologiainfo Teknova Oy

Ulkoasu ja taitto: Mikko Valtavaara/Mainostoimisto Sulake Oy

Painopaikka: Kopio-Niini Oy, Helsinki 2007

Sisältö

Esipuhe.....	5
1 Johdanto	8
1.1 Liiketoimintaympäristön muutos.....	8
1.2 Massaräätälöinnillä kilpailukykyä	10
1.3 Kirjan tausta	12
1.4 Asiakaskohtaisten toteutusratkaisujen tarve	13
2 Mitä massaräätälöinti on?	15
2.1 Massaräätälöinnin käsite ja	15
aiemmat kehitysvaiheet	15
2.2 Valmistuksen ohjausprosessit	20
ja massaräätälöinti	20
2.3 Massaräätälöinnin edellytykset	22
2.3.1 Kustannustehokkuuden säilyttäminen	
ja kehittäminen.....	23
2.3.2 Tuotteiden ja palvelujen erilaistaminen	24
2.3.3 Asiakasvuorovaikutus ja tuotteen	
kehittäminen yhteistyössä asiakkaan kanssa.....	25
2.4 Keskeiset haasteet ja soveltuvuus.....	26
2.5 Kehityspolku massaräätälöinnin näköalavuorelle	29
3 Massaräätälöinnin kehityshaasteita	32
3.1 Asiakasläheinen toimintatapa.....	32
3.1.1 Yksittäistuotannosta tai massatuotannosta	
massaräätälöintiin.....	32
3.1.2 Tyypillisiä käytännön haasteita.....	34
3.1.3 Asiakastiedon keskeinen asema arvoketjussa	37
3.2 Tuotteiden modulaarisuus	40
3.2.1 Modulaarisen tuotteen suunnitteluprosessi	41
3.2.2 Moduloinnin ja konfiguroinnin	
käytännön haasteita.....	45
3.3 Tuotannon joustavuus	48
3.3.1 Teknologian hyödyntäminen.....	48
3.3.2 Massaräätälöintiä hyödyntävä	
tuotantojärjestelmä.....	50
3.3.3 Tuotevariaatioiden hallinta	52

3.4 Massaräätälöinnin toteuttaminen verkostotaloudessa...	57
3.4.1 Strategia- ja kilpailuetuajattelun evoluutio	58
3.4.2 Verkostojen tavoitteena koko asiakaselinkaaren hallinta.....	59
3.4.3 Haasteena osaamisverkkoysteisön hallinta	61
3.4.4 Yhteisöllinen ansaintamalli	63
3.4.5 Verkostoyhteistyön syventämisen sijaan paluu omaan tuotantoon.....	64
4 Massaräätälöinnin ohjauksen kehittäminen	66
4.1 Tietojärjestelmien hyödyntäminen	66
4.1.1 Toiminnanohjausjärjestelmät	67
4.1.2 Toimitusketjun hallinta	70
4.1.3 Tuotetiedon hallinta	71
4.1.4 Myynnin ja asiakassuhteen tietojärjestelmät	73
4.1.5 Myynnin konfiguraattorit.....	75
4.1.6 Järjestelmäintegraatio	78
4.2 Laskentamenetelmien kehittäminen	80
4.3 Muutoksen johtaminen osana massaräätälöinnin toteutusta.....	86
5 Onnistuneet kokonaisratkaisut.....	91
5.1 Massaräätälöinnin kokonaisnäkymät	91
5.2 Case Metso Mineralsin massaräätälöinnin kehitys	94
5.2.1 Tausta	94
5.2.2 Miksi massaräätälöintiprojekti päätettiin aloittaa	95
5.2.3 Massaräätälöintiprojekti	95
5.2.4 Varioinnin hallinta tilaus-toimitusprosessissa	96
5.2.5 Esiintyneet ongelmat	97
5.2.6 Saavutetut hyödyt	97
5.2.7 Johtopäätökset	97
Lähdeluettelo.....	99
Liite 1. Kirjan käsitteitä.....	102

Esipuhe

Massaräätlöinnillä kilpailukykyä -kirja on kirjoitettu herättämään ajatuksia ja toimintaa suomalaisen teollisuuden kilpailukyvyn ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi yhä kovenevassa globaalissa kilpailussa. Massaräätlöinnin eri toimintatapojen käyttöönotto tarjoaa mahdollisuuden parantaa sekä valmistavan teollisuuden että palveluliiketoiminnan kustannustehokkuutta, asiakaslähtöisyyttä ja ennen kaikkea toiminnan kannattavuutta. Massaräätlöinnin yksittäisten toimintatapojen käyttöönotto on kuitenkin vain osa laajemman kokonaisnäkömyksen ja sen myötä avautuvien liiketoimintamahdollisuuksien hallintaa. Kirjan kirjoittajina haluamme kannustaa yrityksiä ja niiden vastuuhenkilöitä kehittämään hyviksi havaittuja ratkaisuja ajankohtaisiin haasteisiin ja samalla pohtimaan laajemmin massaräätlöinnin tarjoamia uusia mahdollisuuksia.

Kirja on suunnattu yritysten johtajille ja niiden kehitys-, suunnittelu-, tuotanto- ja asiakkuustoiminnasta vastaaville henkilöille. Todettakoon, että vastuu yrityksen toiminnan kehittämisestä ei ole vain ylimmällä johdolla tai sen omistajilla, vaan uudistusideoita voidaan löytää koko organisaatiosta. Kirjan lähdeaineistona olevien haastattelujen mukaan massaräätlöinnin soveltamisen aloitteentekijöinä olivatkin usein ne henkilöt, jotka ovat vastuussa päivittäisten operaatioiden toteuttamisesta ja prosessien jatkuvasta kehittämisestä.

Massaräätlöinnin soveltamisen osalta kirja keskittyy ennen kaikkea yritystenvälisen teollisen liiketoiminnan kehittämiseen. Massaräätlöinnin toinen puoli, kuluttajatuotteiden asiakaskohtaisuuden lisääminen, on saanut suurimman huomion massaräätlöinnin tutkimuksessa. Silti myös kulutustuotteiden massaräätlöinnin tutkimus on vasta kehityskaarensa alkuvaiheessa. Kirja esittelee massaräätlöinnin periaatteita ja tarjoaa uusia näkökulmia yritystoiminnan kehittämiseen. Sen painotus on tietoisesti käytännönläheinen. Tekstin viittaukset, lähdeluettelo ja kirjan liitteenä oleva massaräätlöinnin sanasto antavat kuitenkin asiasta kiinnostuneille mahdollisuuden tutustua alkuperäisiin lähteisiin.

Kirjan yritys esimerkit on koottu teknologiateollisuusyritysten ja niiden kanssa toimivien suunnittelu- ja ohjelmistoyritysten edustajien haastatte- luista. Kirjan havainnot ovat kuitenkin yleistettävissä monentyypiseen lii- ketoimintaan, halutaan toimintaa kehittää sitten yksittäis- tai massatuotan- non tai palveluliiketoiminnan pohjalta. Yrityskokemukset on koottu haastat- telemalla yhteensä 37 yrityksen edustajia lokakuun 2006 ja huhtikuun 2007 välisenä aikana. Haluamme kiittää lämpimästi kaikkia haastateltuja 63 henki-

Massaräätälöinnillä kilpailukykyä

löä! Teemahaastattelut olivat erittäin mielenkiintoisia ja informatiivisia keskustelutilaisuuksia, joiden avulla saimme monipuolisen käsityksen massaräätälöinnin soveltamisen käytännön haasteista. Haastattelujen anti on korvaamaton tietopaketti suomalaisen massaräätälöinnin nykytilasta ja sen eri haasteista. Kuvaavaa haastattelujen toteutukselle oli myös se, että usein niihin varattu aika kaksin- tai kolminkertaistui, koska puolin ja toisin innostuttiin visioimaan haastatteluyritysten liiketoiminnan kehittämisen mahdollisuuksia.

Kirjan käsikirjoituksen laatiminen on osa Tampereen yliopiston ja Tampereen teknillisen yliopiston Cost Management Centerin yhteisesti toteuttamaa massaräätälöinnin kehittämishanketta MASSIa. Tutkimus- ja kehittämisohjelman rahoittajina toimivat Tekesin Uudistuva liiketoiminta ja johtaminen (LIITO) -ohjelma, Teknologiateollisuus ry sekä kymmenen kehityshankkeessa mukana olevaa yritystä. Tutkimusryhmä kiittää lämpimästi kaikkia ohjelman toteutukseen ja rahoitukseen osallistuneita kaukonäköisestä panostuksesta suomalaisen teollisuuden kilpailukyvyn ylläpitämiseen.

Erityisesti haluamme kiittää Juhani Kangasniemeä Teknologiateollisuus ry:stä. Ajatus massaräätälöinnin nykytilakartoituksen toteutuksesta ja sen tulosten julkaisusta kirjana syntyi nimenomaan yhteistyössä Juhanin kanssa. Tekesin osalta erityiskiitokset kuuluvat Ilpo Ihanamäelle, Pekka Pesoselle ja Mikko Moisiolle, joiden panos MASSIn hankevalmisteluun kesällä 2006 oli korvaamaton. Olemme saaneet merkittävää kannustusta hankkeellemme myös projektin kansainväliseltä ohjausryhmältä. *Professor Frank Piller, Senior Adviser Joseph Pine II and Professor Mitchell Tseng; Thank you for your best support for MASSI!*